

Databáze ADB

(archeologických dokumentačních bodů)

Rozšiřující modul Archeologické databáze
Čech v. 3.1. pro území Prahy

(
uživatelská příručka
)

Iva Herichová
Ladislav Hrdlička
Dana Křivánková
Martin Kuna

Praha 2009

Archeologický ústav AV ČR, Praha, v.v.i.

Vydáno z prostředků grantového projektu Digitální archiv české archeologie (GA AVČR, program „Informační společnost“, kód projektu 1ET200020405)

Vydal Archeologický ústav AVČR, Praha, v.v.i.

© 2009 Archeologický ústav AVČR, Praha, v.v.i.

© 2009 autoři

Návrh titulního listu: Petr Meduna

ISBN: 978-80-87365-02-1

Tisk Helvetica & Tempora, spol. s r. o.

Publikaci lze objednat na adrese:

Archeologický ústav AVČR, Praha, v.v.i.

Oddělení záchranných výzkumů – Pražský hrad / Oddělení informačních zdrojů

Letenská 4

118 01 Praha 1

herichova@arup.cas.cz; kuna@arup.cas.cz; krivankova@arup.cas.cz

Obsah

1. ÚVOD	1
1.1. DATABÁZE ARCHEOLOGICKÝCH DOKUMENTAČNÍCH BODŮ.....	1
1.2. ARCHEOLOGICKÝ DOKUMENTAČNÍ BOD	1
1.3. ADČ A DADB	2
2. STRUKTURA ZÁZNAMU	3
2.1. DODATKY K ODDÍLŮM AKCE A LITERATURA/NZ	3
2.2. ODDÍL ADB	3
2.2.1. Identifikace ADB	3
2.2.2. Prostorová identifikace ADB	5
3. PRÁCE S PROGRAMEM	7
3.1. UKLÁDÁNÍ A OPRAVY	7
3.1.1. Vložení nové ZAA s popisem ADB	7
3.1.2. Zrušení ZAA, záznamu ADB a jednotlivých souřadnic	8
3.1.3. Náhled tiskové sestavy	8
3.2. VÝBĚR A TISK	8
3.2.1. Podmínky vyhledávání	8
3.2.2. Tištěný výstup	9
4. TECHNICKÝ POPIS	10
4.1. STRUKTURY TABULEK	10
4.2. RELACE V DATABÁZI APLIKACE ADČ 3.1	11
5. POKYNY A PŘÍLOHY	12
5.1. POKYNY PRO PŘEDÁVÁNÍ DAT V ELEKTRONICKÉ PODOBĚ	12
5.2. PŮDORYSNÁ SITUACE ADB JAKO PŘÍLOHA	12
5.3. LITERATURA	12
Příloha 1. Tabulka ADB v tištěném formuláři ZAA	13

1. Úvod

1.1. Databáze archeologických dokumentačních bodů

Databáze archeologických dokumentačních bodů (DADB) je datový soubor informující o stavu archeologické aktivity na území Pražské městské památkové rezervace (katastry Hradčany, Malá Strana, Staré Město, Nové Město, Josefov a Vyšehrad). Od Archeologické databáze Čech (ADČ) se liší podrobností v prostorové identifikaci archeologických situací. Unikátní je zejména tím, že obsahuje přesné údaje o nadmořských výškách vztažených ke konkrétním bodům. Promítnutím dokumentovaných archeologických situací do *Mapy archeologických dokumentačních bodů* (MADB) se stává databáze nezastupitelnou pro základní archeologický výzkum Prahy, plánování a projektování nových akcí a ochranu archeologických památek.

Systematické podrobné mapování archeologických aktivit za účelem vytvoření centrální evidence probíhá v jádru Prahy od 70. let 20. stol. Sběr a zpracování dat od počátku realizuje Archeologický ústav AV ČR v Praze (ARÚP) za významného přispění Národního památkového ústavu – územního odborného pracoviště Praha. Další informace do systému se čerpaly v archivech institucí, které se na výzkumu pražské památkové rezervace podílejí (Muzeum hl. města Prahy, od r. 1993 společnost Archaia) nebo přechovávají nálezy z jejího území (Národní muzeum).

Strukturu databáze a metodiku sestavení mapy vypracoval *L. Hrdlička (2005)*. Původně byla DADB vytvořena v programu dBASE IV a dokumentační body byly zakreslovány na astralonové fólie nad mapovým podkladem. V současné době databázi a mapu spravuje ARÚP, do kterého směřují údaje pro centrální evidenci. V r. 2008 byla databáze převedena do programu MS Access a mapa digitalizována v prostředí GIS (GeoMedia).

DADB čerpá z následujících zdrojů:

(1) základ databáze byl zkompletován v rámci projektu „Počátky Prahy. Vývoj pražské aglomerace do poloviny 12. století“ (GA ČR 404/94/1007). Po doplnění o data s uzávěrkou odborného obsahu do r. 2000 vznikla publikace „Praha – podrobná mapa archeologických dokumentačních bodů na území pražské památkové rezervace“ (*Hrdlička 2005*), v níž byl zahrnut výpis z databáze a zveřejněna mapa pro část území Hradčan a Malé Strany. Publikovaný soubor byl výsledkem několikaleté excerpcce všech dostupných pramenů (terénní dokumentace, ZAA, nálezové a investorské zprávy, publikace Výzkumy v Čechách a literatura);

(2) mapy se zakreslenými ADB s obsahem do r. 1996 uložené v archivu ARÚ Praha (čj. 5510/96, 5511/96 a 5512/96) a v archivu Archeologického odboru NPÚ (astralonové fólie podložené 31 listem katastrální mapy);

(3) aktualizovaná a revidovaná DADB k r. 2005 v podobě výpisu dat v textovém editoru (*Hrdlička 2009*) a aktualizované mapy (astralonové fólie s graficky vnesenými ADB v archivu ARÚP);

(4) pracovní verze digitální MADB s obsahem aktualizovaným k r. 2005, naskenovaná a vektorizovaná v r. 2008 (s přispěním Muzea hl. města Prahy);

(5) záznamy ZAA (Zprávy o archeologické akci) od r. 2010.

Shromažďování dat není v současné době ještě uzavřené. Dosud nejsou např. podchyceny a zpracovány historické akce, jejichž jediným informačním zdrojem je archiv terénní dokumentace Archeologického oddělení Národního památkového ústavu – územního odborného pracoviště v Praze (dříve nebyl přístupný) a nezpracovaná část archivu Archeologického oddělení Muzea hl. města Prahy. V budoucnu se počítá s průběžnou aktualizací DADB i MADB a jejich společným zveřejňováním.

1.2. Archeologický dokumentační bod

Evidenční jednotkou DADB je archeologický dokumentační bod (ADB). ADB je přesně prostorově vymezený prvek přinášející relevantní informace o vývoji terénu ve spojitosti s kulturními aktivitami v minulosti. ADB je obdobná jednotka jako jednotka PIAN (prostorová identifikace archeologických nálezů), ale je definována podstatně podrobněji. Jedna jednotka PIAN (odpovídající jedné akci nebo komponentě v ADČ) tak může odpovídat několika ADB. Každý ADB nese atributy týkající se identifikace,

lokalizace, stavu zpracování a zdrojů informací. Na základě původní metody výběru (Hrdlička 2005, 11, 23) byly do databáze zařazeny:

- všechny dokumentované akce, čili archeologické sondy, řezy nebo jiná pozorování;
- z přesněji nedokumentovaných akcí jen ty, jejichž výsledkem byl nález indikující sídlištní aktivity z období pravěku, dále pohřební aktivity a aktivity zvláštního charakteru (např. depot mincí).

Tento výběr odpovídá původním kritériím L. Hrdličky (2005, 11), který do databáze řadil ADB obsahující informace o (1) georeliéfu a (2) vývoji antropogenního nadloží, dále (3) místa s indikací pravěkého osídlení a (4) pohřebních aktivit bez časového rozlišení. U indikátorů pravěkého osídlení a indikátorů pohřebních aktivit se nerozlišuje, zda se našly v primární nebo přemístěné pozici. Do MADB byly zahrnuty i (5) depoty denárového a brakteátového období.

Do DADB naopak nejsou zařazeny nedokumentované situace, jejichž jediným přínosem jsou nálezy redeponovaných středověkých či novověkých artefaktů, a akce s negativním zjištěním, protože „ve vnitřní Praze negativní zjištění představuje nikoli evidenci prázdného prostoru ve smyslu absence aktivity, ale evidenci postdepozičních procesů, jimiž byly primární stopy aktivity odstraněny“ (Hrdlička 2005).

Každé prostorově vymezené jednotce (bodu, linii, ploše) je správcem DADB přiděleno číslo ADB a pod tímto číslem je zanesena do MADB (podkladem je Mapa evidence nemovitostí 1:1000 nebo její digitální ekvivalent).

1.3. ADČ a DADB

Archeologická databáze Čech (dříve *Archiv: Kuna – Křiváňková 2006*) je databázová aplikace primárně sloužící k vytváření a správě databáze stejného jména (ADČ). Od roku 2010 slouží také ke sběru dat do DADB. Jednotlivé ADB se vždy váží ke konkrétní archeologické akci, proto je výhodné evidovat ADB zároveň se zápisem akce do ADČ; k popisu ADB je možné využít dat z rubrik ADČ, a odtud je exportovat do DADB. Tímto způsobem lze převést údaje týkající se základní identifikace akce, lokalizace a dalších okolností (uživatelské označení, obvod=okres, katastrální území, druh evidence, přesnost lokalizace, číslo mapového listu Mapy evidence nemovitostí 1:1000, vedoucí výzkumu, instituce, literatura/archiv). DADB však zůstává nadále autonomním souborem s vlastní strukturou.

Detailní popis databáze DADB podává Hrdlička (2005, 23-25). V původní databázi byly záznamy členěny do 69 polí, z nichž část je odvoditelná. V souladu s vývojem systému ADČ došlo k některým úpravám struktury DADB. Rubrika *Podnět* byla zrušena, na provedené *Analýzy* lze odkázat pouze zápisem dokumentu=posudku v poli *Literatura/NZ*.

Modul pro zápis ADB doplňuje databázový systém ADČ; podrobný návod k použití tohoto modulu obsahuje předložená příručka. Zápis ADB a manipulace s těmito daty se provádí standardním způsobem řídicím se zásadami aplikace ADČ. Modul ADB používá shodnou terminologii a možnosti nabídky heslářů.

2. Struktura záznamu

Podklady pro záznam v DADB se od r. 2010 podávají společně se Zprávou o archeologické akci (ZAA), a to buď přímo v databázové podobě, nebo na formuláři v tištěné nebo elektronické podobě. Zápis údajů o ADB umožňuje aplikace ADČ od verze 3.1. (starší verze ADČ – ARCHIV 3.0. modul pro zpracování ADB ještě nemá). V kap. 2 je probrána struktura záznamu s vysvětlivkami k jednotlivým rubrikám, a to jak v části popisu archeologické akce (kap. 2.1.), tak jednotlivých ADB (kap. 2.2.). Aplikace ADČ 3.1. uchovává informace k ADB ve zvláštní tabulce.

2.1. Dodatky k oddílům AKCE A LITERATURA/NZ

ČÍSLO AKCE

Tato položka je v systému ADČ nová. Jde o číslo, které archeologická akce dostává v internetové databázi terénních archeologických výzkumů, která se od r. 2009 v ARÚP zavádí jako povinný způsob registrace výzkumů. Databázi spravuje Referát památkové péče ARÚP, byla k ní vydána uživatelská příručka (*Kuna et al. 2009*). Číslo akce je nutno uvádět na všechny dokumenty, které se k dané akci váží (ZAA, nálezové a investorské zprávy, odborné posudky atd.). Počítá se s tím, že daný systém registrace archeologických akcí bude přijat i ostatními odbornými organizacemi v ČR.

UŽIVATELSKÉ OZNAČENÍ

Označení akce v evidenci organizace, která výzkum provedla, příp. jiné pomocné označení akce. Do této rubriky je převedeno přírůstkové číslo akce v původní DADB.

DRUH EVIDENCE (DRUH AKCE)

Nahrazuje rubriku DRUH SONDY v původní DADB (v hesláři doplněn „sít/skupina vrtů“ a „sít/skupina řezů“).

STRUČNÝ POPIS AKCE (LOKALITA, OKOLNOSTI)

U akcí realizovaných v městské zástavbě (intravilánu) musí být vždy uveden název místní trati (ulice, náměstí, nábřeží), pro jehož zápis není jinak v kartě ADB prostor. V této rubrice je nutné také vypsát všechna čp., ppč., na kterých akce proběhla.

LITERATURA/NZ

V původní struktuře DADB (*Hrdlička 2005*, 24) jsou odkazy na prameny rozděleny do samostatných polí Hlášení, Posudky, Zpráva, NZ, BZO (Výzkumy v Čechách), PSH (Pražský sborník historický) a Literatura. Ve struktuře ZAA se všechny dokumenty soustředí do dvou oddílů: Literatura a NZ. Při vyplňování záznamu se doporučuje vyčerpávajícím způsobem uvést zejména původní literaturu a nálezové zprávy, které se týkají souhrnně celé archeologické akce. Odkaz se uvádí ve standardním tvaru bibliografické citace – jméno autora/autorů, rok vydání, titul a místo vydání, příp. jméno periodika, ročník, paginace. Počet záznamů není omezen. Pokud se bibliografická jednotka vztahuje pouze k jednotlivému ADB, je nutné ji uvést u příslušného ADB v poli Poznámka v kartě ADB (u literatury ve tvaru Autor – rok, u archivních dokumentů čj. v agendě příslušné instituce).

2.2. Oddíl ADB

2.2.1. Identifikace ADB

POŘADOVÉ ČÍSLO ZÁZNAMU

Každý záznam představuje samostatnou prostorově vymezenou jednotku, prostorově popsanou jako bod, linie nebo plocha. Takovou jednotkou může být např. vrt, sít' či skupina vrtů, řez (linie), sít' či skupina řezů, sonda, sít' či skupina sond a plošný odkryv (velká souvislá sonda). Správcem DADB je každému relevantnímu záznamu přiděleno číslo ADB a pod tímto číslem je zanesen do mapy MADB. Nově založené záznamy jsou v rámci každé akce číslovány vzestupně od jedničky počínaje.

PŮVODNÍ OZNAČENÍ

Pojmenování ADB (tj. sondy, řezu, vrtu apod.) v původní terénní dokumentaci. *Zapisuje se jako libovolná kombinace textových a číselných znaků. Doporučuje se nevypisovat druh jednotky slovy („sonda“, „sektor“, „řez“ apod.), ale raději užít zkratky (např. S 1), a to vzhledem k velikosti pole v přehledu v levé části obrazovky (zobrazuje se 7 znaků).*

ČÍSLO POPISNÉ

Číslo popisné je vázané na evidenci budov. U ADB ležících na veřejných nezastavěných plochách se čp. neuvádí. U ADB zasahujících do plochy několika budov uvést pouze hlavní čp. a další vypsát do pole **Poznámka**. *Zapisujeme celé označení.*

PARCELNÍ ČÍSLO

Číslo, pod kterým je pozemek veden v katastru nemovitostí. Je nutno vždy vyplnit podle skutečnosti zaznamenané v Mapě evidence nemovitostí. U ADB pokrývajících území více parcel se uvádí pouze hlavní ppč., další se vypisují do pole **Poznámka**. *Zapisují se čísla celá, příp. čísla vyjádřená podílově (s lomítkem).*

AUTOR

Jméno autora, který archeologickou nálezovou situaci v konkrétním ADB zdokumentoval a popsal. Nemusí se jednat o vedoucího výzkumu. *Zapisujeme příjmení a zkratku jména bez čárky. Je možno uvést více autorů, oddělují se čárkou („Novák A., Šmíd B.“).*

INSTITUCE

Název instituce, kterou autor popisu zastupuje. Může se lišit od instituce provádějící akci (např. pokud situaci popsal technik subdodavatelské firmy). *Provedeme výběr z nabídky v hesláři. Pokud není instituce zahrnuta, uvedeme obvyklou zkratku jejího názvu.*

ROK

Aktuální rok výzkumu ADB. Jedná-li se o dlouhodobý výzkum, uvádí se rok, kdy byla zkoumána příslušná jednotka. Pokud byla daná jednotka zkoumána během více než jednoho roku, může být zapsána opakovaně (jednotka pak má shodné prostorové vymezení, ale záznamy se budou lišit výškovými údaji nebo údaji o kultuře). *Zapišeme jedno číslo, systém umožňuje vepsat jen jeden číselný údaj.*

TVAR SONDY

Pro zobrazení v mapě je třeba rozlišit, zda ADB má tvar bodu (B), linie (L) nebo plochy (P). Jako bod zaznamenáváme zpravidla vrt nebo sondu velmi malých rozměrů. Jako linii popisujeme vertikální řez, jako plochu pak sondu a plošný odkryv. Jako jednu plochu můžeme popsat také síť či skupinu vrtů, řezů a sond v případech, že zaznamenávání dílčích částí situace by bylo neúměrně pracné a neobsahovalo by smysluplnou informaci. U starších akcí vymezených s menší přesností nebo tzv. nedokumentovaných akcí se poloha ADB promítne do jednoho bodu („okolí bodu“ – O). Tato skutečnost je zaznamenána v jiných rubrikách ZAA a v MADB se vyjadřuje vlastní grafickou značkou. *Vybereme podle odpovídající možnosti. Podle zadaného údaje se mění možný počet zadávaných souřadnic (B – pouze jeden).*

HROB

Záznam o tom, zda je evidován nález lidských kostí, hrobu nebo pohřebiště bez ohledu na datování. *Volíme zaškrtnutím.*

KULTURA

Chronologické zařazení archeologické situace zjištěné v daném ADB¹. Umožňuje přesnější lokalizaci datovaného nálezů v rámci akce. U pravěkého období určujeme pokud možno až do úrovně archeologické kultury. U mladších situací s úplnou stratigrafií lze volit obecnější pojmy (např. rstřed, vstřed, no-

¹ V původní DADB jsou uváděny pouze pravěké kultury. Důvodem tohoto záměru je skutečnost, že evidence probíhá na území středověké sídlištní aglomerace. Navíc podle autora stav zpracování souboru neumožňuje věrohodně doložit počátky středověkého osídlení (*Hrdlička 2005, 11, 14, 25*).

vove). *Vyplňujeme maximálně 6 polí podle hesláře. Doporučujeme hesla řadit chronologicky. Přesáhne-li výčet kapacitu polí, lze pokračovat v poli Poznámka.*

POZNÁMKA

Doplňující informace, které nelze v úplnosti vyjádřit v kódovaných rubrikách nebo jakékoliv nestandardní vyplnění polí. Pole nemusí být vyplněno.

2.2.2. Prostorová identifikace ADB

V rámci jedné archeologické akce může být definován libovolný počet ADB. Každý ADB – při vkládání nových dat zastoupený pořadovým číslem záznamu – je přesně prostorově vymezen (jako bod, linie, plocha) v daném souřadnicovém systému. V tabulce se evidují všechny body, které vymezují tvar ADB, tj. tzv. okrajové body plochy nebo lomové body řezu. V případě potřeby mohou být do evidence zařazeny jakékoliv body ležící mimo vymezující linie, které jsou např. důležité pro situování kóty geologického podloží. Nedílnou součástí odevzdávaných podkladů pro evidenci je půdorysná situace ADB. Náležitosti plánů a forma předávání příloh je popsána v kapitole 5.2.

SOUŘADNICOVÝ SYSTÉM

Souřadnice bodů jsou zapisovány výhradně v systému S-JTSK.

VÝŠKOVÝ SYSTÉM

Od r. 2000 počínaje je v ČR úředně stanoveno jednotné užívání systému baltský – po vyrovnání². U starších akcí byl užíván systém jadranský³, který byl zvolen pro publikovaná data v DADB (Hrdlička 2005). Pro zápis výškových údajů je zatím tolerován. *Zvolíme zaškrtnutím z uvedených možností.*

SOUŘADNICE X, Y

V databázovém zápisu lze ADB vymezen libovolným počtem souřadnic, v tištěném formuláři se počítá nanejvýš s dvanácti. Lomové body linií a okrajové body ploch se zadávají v pořadí, v jakém mají být spojeny. Pro pražskou památkovou rezervaci se rozsah souřadnic v systému JTSK pohybuje v rozmezí cca -741228 až -745455 (y, easting) a -1041754 až -1045987 (x, northing). *Zapisujeme jako kladná čísla vyjádřená s přesností na dvě desetinná místa; na záporné hodnoty jsou souřadnice převáděny při exportu.*

SOUŘADNICE Z

Udávají se tři výškové údaje:

- Z1 zaznamenává nadmořskou výšku povrchu terénu (aktuální v době výzkumu);
- Z2 je nadmořská výška dosaženého dna sondy;
- Z3 je nadmořská výška povrchu geologického podloží.

U Z3 se udává – pokud možno – úroveň intaktního povrchu, tedy úroveň stanovená zásadně mimo prostor zahloubených antropogenních objektů či degradovaných terénů, lze-li tuto skutečnost z terénní situace rozpoznat. V rámci jednoho ADB je možné vyjádřit lokální tendenci průběhu povrchu geologického podloží. V takovém případě se zadávají výškové údaje k jednotlivým bodům tak, aby dokumentovaly jak nejnižší, tak i nejvyšší dosaženou kótu podloží. Pokud podloží nebylo dosaženo nebo nebylo určeno dostatečně spolehlivě, pole se nevyplňuje.

Všechny záznamy o nadmořské výšce se zapisují číslly vyjádřenými maximálně na dvě desetinná místa. Výškové údaje u všech bodů definujících jeden ADB musí být uváděny v jednotném výškovém systému. V rámci jedné archeologické akce je žádoucí užívat pro zápis všech ADB jeden systém.

SNÍŽENÉ PODLOŽÍ

Umožňuje zaznamenat skutečnost, že podloží bylo v daném ADB zastiženo, přestože se jeho povrch nedochoval v původní úrovni. Vyplňuje se pouze v případě, kdy nálezové okolnosti terénní situace či

² Podle Nařízení vlády č. 430/2006 Sb. o stanovení geodetických systémů a státních mapových děl.

³ Výjimečně bylo povoleno užívání Jadranského systému do r. 1999 Nařízením vlády č. 116/1995 Sb.

přímo stratigrafický záznam v daném bodě jednoznačně indikuje, že zjištěná úroveň povrchu geologického podloží byla uměle (antropogenní činností) snížena, a to v jakémkoliv historickém období. *Volíme zaškrtnutím.*

OKRAJ

Vyplňuje se u ADB definovaných jako plocha v případě, že souřadnicemi zadaný bod vymezuje tvar ADB. *Volíme zaškrtnutím. Pole se objeví jen u ADB zadaných jako plocha.*

3. Práce s programem

Způsob instalace programu ADČ v. 3.1., stejně jako instrukce k zahájení práce, ukládání a opravám záznamů, výběru, tisku a dalším operacím s ADČ, jsou popsány v uživatelské příručce ADČ (ARCHIV) 3.0. V následujícím textu bude věnována pozornost pouze těm aspektům práce s daným programem, které souvisejí s vyplňováním údajů o ADB a jsou v aplikaci (tj. ve verzi 3.1.) nové. V základním menu byly doplněny volby **Ukládání a opravy** (srov. kap. 3.1.) a **Výběr a tisk** (kap. 3.2.).

3.1. Ukládání a opravy

K zapisování a opravám dat slouží činnost **Ukládání a opravy**. Po otevření této volby v hlavním menu se v horní části obrazovky objeví řádkové menu pro manipulaci s jednotlivými záznamy týkajícími se akce (**Návrat do menu**, **Vložit novou ZAA**, **Zrušit zprávu**, **Najít zprávu**, **Náhled**, **Řazení**). Po zvolení činnosti **Ukládání a opravy** se otevře obrazovka s kartami (záložkami) **Akce**, **PIAN akce**, **Poznámka**, **Literatura/NZ**, **Komponenty** a **ADB**, do kterých se zapisují údaje vztahující se k jedné akci. K ukládání záznamů do DADB slouží karta **ADB**, kde se soustřeďují údaje o všech samostatně vymezených ADB definovaných v rámci jedné akce.

3.1.1. Vložení nové ZAA s popisem ADB

Po zvolení činnosti **Vložit novou ZAA** se na obrazovce objeví prázdné karty pro zápis nových záznamů. Pohyb mezi kartami je možný pomocí kliknutí myši na hlavičku karty nebo stisknutím levé klávesy ALT a podrženého písmene na hlavičce karty. Jednotlivé údaje se zapisují do bílých polí, šedivá pole jsou určena pouze pro prohlížení automaticky doplněného textu. Pole se šipkou na pravém konci umožňují rozbalení heslářů, které obsahují seznam povolených hesel. Pohyb mezi poli se uskutečňuje směrem tam klávesami ENTER nebo TAB, zpět současným stiskem SHIFT a TAB nebo pomocí myši.

KARTA ADB

Karta ADB se objeví automaticky, jestliže je do pole katastru zapsán některý z katastrů zasahující na území pražské památkové rezervace (Hradčany, Malá Strana, Staré Město, Nové Město, Josefov, Vyšehrad)⁴. Při přechodu na kartu ADB se změní řádkové menu v horní části obrazovky a objeví se dvě nové volby: **Vložit ADB** (otevře prázdnou kartu pro vyplnění nového záznamu) a **Zrušit ADB** (ruší ADB a všechny k ní příslušné záznamy). Záznam o akci může obsahovat libovolné množství ADB. Jejich seznam je umístěn v levé části obrazovky. Tento seznam podává přehlednou informaci o všech záznamech příslušných k dané akci a slouží k vyvolání obrazovky s příslušným záznamem. Na seznamu se zobrazují pole **Pořadové číslo** a **Původní označení sondy**. Aktuální záznam je označen černou šipkou, jiný záznam lze otevřít kliknutím do šedého obdélníku vlevo vedle pořadového čísla.

V horní části karty se zobrazuje hlavička se základními údaji o akci. Vlevo na prvním řádku je vypsán katastr, okres a rok akce, na druhém autor akce, instituce a druh akce a na třetím řádku část textu z pole lokalita. V pravém horním rohu je umístěn kód akce (záznamu) v ADČ a její číslo podle internetové databáze.

⁴ Na rozdíl od původní DADB (*Hrdlička 2005*) bude od r. 2010 počínaje evidence pokrývat území celé pražské památkové rezervace, tedy kompletní katastry Hradčan i Nového Města.

PRAHA - HRADČANY (P1) 1993
Vochozková I. (ARÚ Praha), vertikální řez
Hrad. IV.nádvoří a S výběžek Hradčanského nám., východně arcibiskupství (čp.5B/IV), č. a. 105583

P1/PRAHA - HR/1993/933

POŘ.ČÍS. 1 PŮV. OZN. řez FF ČP. PPČ. 729

AUTOR Vochozková I.

INSTITUTE ARÚ Praha ROK 1993

TVAR SONDY P VÝŠKOVÝ SYSTÉM J HROB

KULTURA vs.1

POZNÁMKA

POŘADÍ	X-JTSK	Y-JTSK	Z1 povrch	Z2 dno	Z3 podloží	Sniž. podloží	Okraj
1	744431	1042507	257,56	250	0	☐	☒
2	744428	1042505	257,56	250	0	☐	☒
3	744426	1042510	257,56	250	0	☐	☒
4	744430	1042511	257,56	250	0	☐	☒
*						☐	☐

3.1.2. Zrušení ZAA, záznamu ADB a jednotlivých souřadnic

Celou ZAA je možnost zrušit volbou Zrušit zprávu, která je obsažena v horním řádkovém menu na kartě (obrazovce) Akce. Tato volba znamená, že bude zrušen celý záznam o akci včetně dalších napojených záznamů. Po kliknutí na tuto volbu se objeví varovné hlášení o oznámení této skutečnosti uživateli.

Jednotlivé ADB lze zrušit v kartě (obrazovce) ADB tlačítkem Zrušit ADB v horním řádkovém menu. Pro rušení jednotlivých souřadnic je třeba záznam označit kliknutím na šedý čtverec nalevo v seznamu bodů, potom stisknout klávesu DEL a opětovně potvrdit varovné hlášení.

3.1.3. Náhled tiskové sestavy

Zprávu si lze na obrazovce prohlédnout a vytisknout. Náhled vytvoříme volbou Náhled v horním řádkovém menu karty AKCE. Menu nabízí tři typy výstupních sestav. Volba Všechny rubriky vypisuje obsahy všech polí záznamu ZAA, každé pole na samostatném řádku; v sestavě Hlášení jsou nevyplněné rubriky vynechány; sestava BZO vypisuje záznam ZAA ve formátu publikace Výzkumy v Čechách. Údaje o ADB jsou obsaženy pouze ve výstupu typu Hlášení.

3.2. Výběr a tisk

Záznamy v ADČ nelze vyhledávat podle kritérií zaznamenávaných na kartě ADB, nýbrž pouze podle vybraných kritérií archeologické akce; údaje k ADB lze však vyhledat a tisknout jako součást záznamů a jednotlivých archeologických akcí. V databázi ADB je možné vyhledávat pouze ve spojení s MADB, která je zpřístupněna a distribuována samostatně.

3.2.1. Podmínky vyhledávání

V aplikaci ADČ se do menu vyhledávání dostaneme volbou Výběr a tisk v základním menu. Vyhledávací kritéria musí být zadána v libovolné kombinaci podle nabízených voleb (okres, katastr, rok, číslo kódu, lokalita, č. mapy, souřadnice a souřadnicový systém, kultura, aktivita, areál, objekt, materiál, předmět). Postup vyhledávání je podrobně vysvětlen v příslušné části uživatelské příručky ADČ (ARCHIV) 3.0.

3.2.2. Tištěný výstup

Po ukončení výběru se na obrazovce otevřou volby pro specifikaci výstupu. Výběr lze (1) zobrazit na obrazovce (Obrazovka); (2) vytisknout (Tiskárna); (3) uložit jako textový soubor (Word) nebo (4) uložit jako databázi v systému ADČ (Databáze). Dále lze volit typy výstupu, a to (1) stručný (výběr údajů o každé akci na jeden řádek); (2) BZO (jako v publikaci Výzkumy v Čechách), (3) přehledný (každý údaj na novém řádku, každá akce na nové stránce) a (4) v podobě hlášení (stejně jako předchozí, doplněno nadpisem). Poslední volbou je způsob řazení, a to buď podle (1) názvů katastrů, nebo na před podle (2) okresů a v jejich rámci podle katastrů. Pouze výpisy typu Přehledný a Hlášení zobrazí data ukládaná na kartě ADB. Záznamy o jednotlivých ADB jsou zařazeny na závěr výpisu, a to v následujícím formátu.

ADB 1 : řez FF; 1993; Vochozková I.; ARÚ Praha

LOKAL : ppč. 729

POPIS : vs.1

PIADB : P/J; -744431:-1042507 (257.56/250/-); -744428:-1042505 (257.56/250/-); -744426:-1042510 (257.56/250/-); -744430:-1042511 (257.56/250/-)

ADB 2 : řez EE; 1993; Vochozková I.; ARÚ Praha

LOKAL : ppč. 729

POPIS : vs.1

PIADB : L/J; -744424:-1042502 (-/-/-); -744428:-1042505 (-/-/-); -744433:-1042507 (-/-/-)

4. Technický popis

4.1. Struktury tabulek

Struktura tabulek ADČ byla popsána v uživatelské příručce k ADČ (ARCHIV) 3.0. (*Kuna – Křivánková 2006*). Na tomto místě uvádíme pouze strukturu tabulky ADB, která byla doplněna ve verzi 3.1.

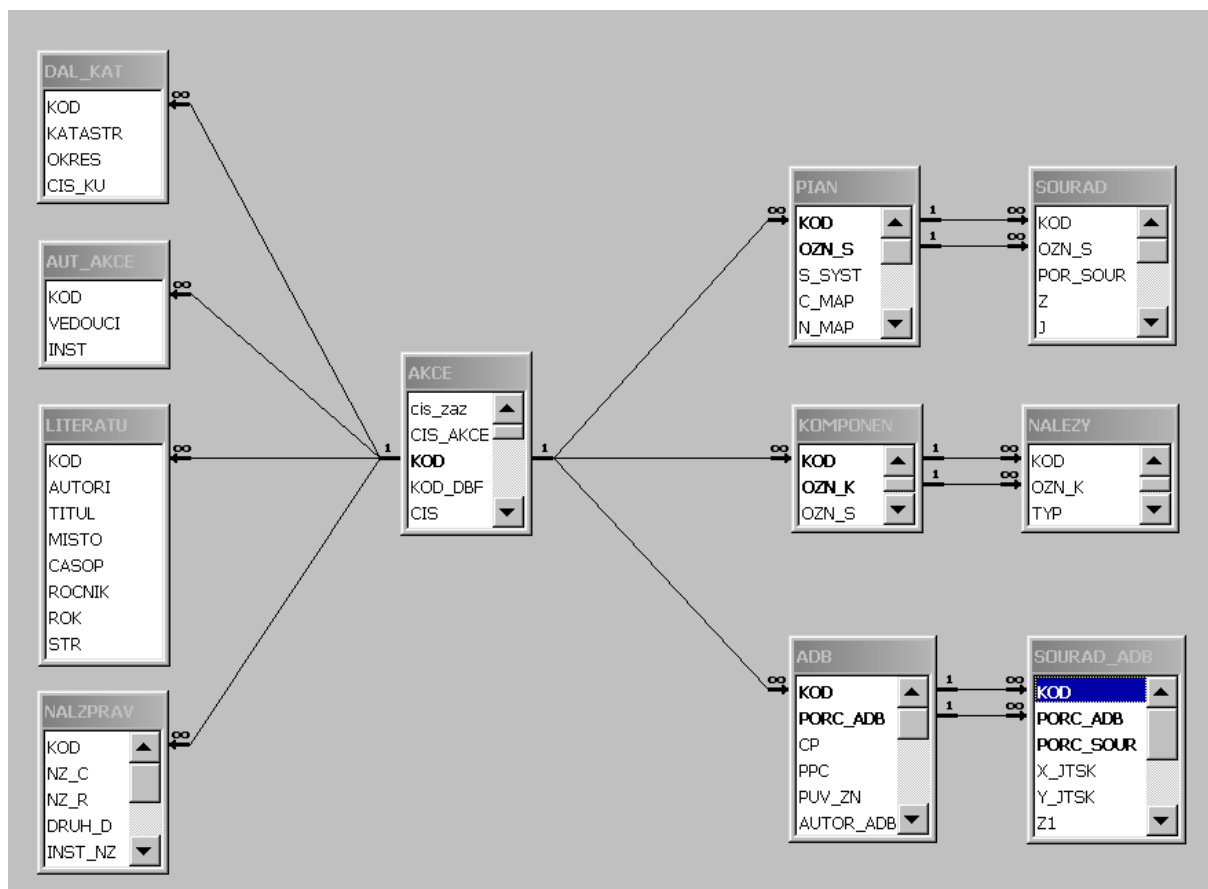
TABULKA ADB

Název	Typ	Velikost
KOD	text	22
PORC_ADB	celočíselný	2
CP	text	8
PPC	text	6
PUV_ZN	text	35
AUTOR_ADB	text	50
INST_ADB	text	25
ROK_ADB	text	4
TVAR_ADB	text	1
HROB	ano/ne	1
KULT1	text	6
KULT2	text	6
KULT3	text	6
KULT4	text	6
KULT5	text	6
KULT6	text	6
POZN_ADB	memo	-
V_SYST	text	1

TABULKA SOURAD_ADB

Název	Typ	Velikost
KOD	text	22
PORC_ADB	celočíselný	2
PORC_SOUR	bajt	1
X_JTSK	jednoduchá přesnost	4
Y_JTSK	jednoduchá přesnost	4
Z1	jednoduchá přesnost	4
Z2	jednoduchá přesnost	4
Z3	jednoduchá přesnost	4
SNIZ_POD	ano/ne	1
OKRAJ	ano/ne	1
V_SYST	text	1

4.2. Relace v databázi aplikace ADČ 3.1

5. Pokyny a přílohy

5.1. Pokyny pro předávání dat v elektronické podobě

ADC 3.1. umožňuje předávání dat pro DADB společně s daty do ADC, a to v podobě databáze. Tato možnost je preferována, protože šetří kapacity spojené s přepisem dat. Předávání dat probíhá podle pokynů v hlavní části příručky ADC (ARCHIV) 3.0 (založení databáze, její pojmenování a odeslání, včetně kontaktní adresy). Data DADB odeslaná společně do ADC, budou správcem DADB převedena do databáze DADB a prostorové údaje transformovány do MADB.

5.2. Půdorysná situace ADB jako příloha

Povinnou součástí evidence ADB je grafické znázornění polohopisné situace ADB vztažené k Mapě evidence nemovitostí. Půdorysná situace ADB se odevzdává vždy, a to i v případě, že souřadnice bodů vymezujících ADB jsou zapsány přímo do databáze. Plány lze odesílat v tištěné i v elektronické podobě. Plány musí být odevzdávány vždy společně s hlášením, ať v tištěné nebo elektronické verzi.

Příložené plány mohou být zobrazeny v měřítkách 1:1000 a podrobnějších. Není žádoucí, aby byly příliš podrobné, vždy je nutné volit plán nebo jeho výřez tak, aby jednotlivé ADB nebo skupiny ADB byly zasazeny do topografické situace (nejméně na dva pevné topografické body). V odevzdávaných půdorysných plánech musí být zřetelně označeny čísla všechny body, které budou v databázi evidovány a jsou na kartě ADB zaznamenány (ať vymezují ADB či ne), a to ve shodném pořadí.

Plány je možné zasílat elektronicky jako příložené soubory ve vektorových i rastrových formátech (nejběžnější formáty .dgn, .dxf, .dwg, .jpg, .tif, .bmp). Pojmenování předávaných souborů není striktně stanoveno, musí však obsahovat jednoznačnou identifikaci podle příslušnosti k dané archeologické akci. Jako nejvhodnější identifikátor ADB se jeví číslo akce (podle internetové registrace výzkumů) nebo její uživatelské označení (podle evidence dané organizace); tato čísla musejí být uvedena v příslušné ZAA. Je-li k jedné akci zasíláno souborů více, je možné je v názvu rozlišit dalším údajem, a to např. pořadovým číslem nebo písmenem, nebo přímo původním označením sondy (např. ADB_123456_S15.jpg, kde „123456“ je číslo akce, „S15“ je označení sondy).

5.3. Literatura

- Hrdlička, L. 2005: Praha – podrobná mapa archeologických dokumentačních bodů na území pražské památkové rezervace. Praha (ARÚP).
- Hrdlička, L. 2009: Praha. Databáze podrobné mapy archeologických dokumentačních bodů na území Pražské památkové rezervace (aktualizace k 31. 12. 2005). Praha (ARÚP).
- Kuna, M. – Jindáček, M. – Křivánková, D. – Tomášek, M. – Vlašný, M. 2009: Internetová databáze terénních archeologických výzkumů (uživatelská příručka). Praha (ARÚP).
- Kuna, M. – Křivánková, D. 2006: Archiv 3.0. Systém Archeologické databáze Čech. (Uživatelská příručka). Praha (ARÚP).

PŘÍLOHA 1. TABULKA ADB V TIŠTĚNÉ PODOBĚ FORMULÁŘE ZAA

DATABÁZE ARCHEOLOGICKÝCH DOKUMENTAČNÍCH BODŮ

(vyplňuje se pouze pro archeologické akce na území Pražské městské památkové rezervace)

Poř. č. záznamu		Původní označení (sondy, řezu)		Čp.	Ppč.		
Autor popisu		Instituce			Rok		
Tvar sondy ☐ bod ☐ linie ☐ plocha			Hrob ☐	Kultura (max. 6 hesel)			
Poznámka:							
Prostorová identifikace sondy/řezu (souřadnice X,Y S-JTSK) povinnou součástí je výřez z mapy 1: 1000				Výškový systém ☐ Balt p. v. ☐ Jadran			
bod	X	Y	Z1 - povrch	Z2 - dno	Z3 - podloží	Snížené podloží	Okraj
1.						☐	☐
2.						☐	☐
3.						☐	☐
4.						☐	☐
5.						☐	☐
6.						☐	☐
7.						☐	☐
8.						☐	☐
9.						☐	☐
10.						☐	☐
11.						☐	☐
12.						☐	☐